

Moises Alberdi Egaña

*Soraluze,
Gipuzkoa
(1941-2017)*

Aurkibidea

Biografia

Gabolatzen bizi izandakoa.
Gaztetan sarri jarduten zuen
arrantzan errekan.

Zintak

SOR-029

• **Proiektua:** Deba Eskualdeko Ahotsak - Soraluze

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Unamuno, Egoitz
- **Data**: 2004-09-10
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Agirrebeña, Aintzane
- **Transkribatzailea(k)**: Irisarri, Estitxu - Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Umetako denbora errekan

- **Erref**: SOR-029/002
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:00:52. **Bukatu**: 00:02:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak

Laburpena:

Jaime Errekaldean jaioetakoa da. Hangoek bertan ikasten zuten igerian eta gero Olara joaten ziren igeri egitera. Ibaiaren erdian islatxo bat zegoen. Ume eta gazteek ibaian pasatzen zuten denbora guztia.

Transkripzioa

- Jaime: Ba gure... Por ejemplo, ni erreka aldian jaixotakua naiz. Ta han, e... [...] asko zeren, "Mahaspia" esaten zotsaun. Ta...
 - "Mahaspia"?
 - J: Mahaspia esaten zotsaun, bai. Zera, Santa Ana kaleko aldia Mahaspia, bestekaldekoa Errekaldia. Ta han, ba, lehelengo... igerixan ikasteko lehelengo hantxe. Guk, behintzat, errekaldetarrak hantxe ikasi gendun. Ta gero, behin ya, ikasten genduanian pixkat ya igerixan, gero Olara igarira. Hori gazte-denporan. Beti ibaixan sartuta, bai, kangrejuak hartzen edo zeoze etaratzen, beti ibaixan sartuta. Gero, [...] zauan han isla... isla... islote haundi bat. "Suma" esaten zotsaun ta...
 - Lurra erdixan...?
 - J: Bai, erdixan. Hori... paseo Txurruka parian zaona dana... dana isla haundi bat zan. Dana-dana mendixa moduan, dana [subaz] beteta ta... Ba beti hantxe, ibaixan, beti ibaixan. Txabolak itten edo denporia pasatzen, hantxe. Ta gero hola pixkat ya nausitxuao eindda ya ta etxian ya txanala ta ya hartu txanala aittari ta benga! erremuetan pixkat.
 - Ta orduan, zeuen ume-denporan, umiak, orduan, haintxe ibiltzen zian egun guztian...?
 - J: Bai, bai. Ya udan ya... Neguan ez, neguan klaro, ufalakin ta... baiña ufalakin be beti eskailluak hartzera ibai ondora. Bai, bai, hori be bai. Baiña, behin udara [alleau] ezkerro beti uretan, hantxe. Hantxe, beti ibaixan.

2. Errekan arrantzan

- **Erref**: SOR-029/003
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:02:33. **Bukatu**: 00:03:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Arrantzan ere egiten zuten ibaian. Batzuek haitzpeetan eskuarekin harrapatzen zituzten arrainak. Aingiratan nola egiten zuen euren ezagun batek.

Transkripzioa

- Baina behin uda allegau ezkerro, beti uretan hantxe, hantxe, beti ibaian.
- Ta bestelako ze gauza gehixao eitten zian e ibaian? Baiñua...
- Baiñua e.
- Arrantzia.
- Arrantzan, arrantzan bai, arrantzan asko gaiñera e, jolin. Kaiñiakin ta, bueno bueno...haura izaten zuan e, bazuk e heizpetara juaten zittuazen, heizpetan, harzera eskuarekin, ta beste bazuek eitten juen e honek e zapateruan ta aitta ta horrek e jaken e kordel bezelakuakin harze eban e anzuelua ta txitxariaz sartu heizpetan.
- Zulueta.
- Zulueta sartu, ta euki piskat eta trak, eta aingiria. Aingiratan.
- Hola sartuta, norberak anzuelua sartuta?
- Bai bai bai. Berak norberak sartuta uretan ta hartu sartu e barilla bezelako baten pitiakin ta anzueluakin ta kanaloiaquin ta sartu ta euki ta etara ta aingirak etaratzen.

3. Txanalarekin arrantzan

- **Erref:** SOR-029/004
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:03:34. **Bukatu:** 00:05:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Jaime txanalarekin ibiltzen zen aingiratan edo barbotan. Erremintak ibaian botata izaten zituzten errute sasoian izan ezik, garai horretan arrantza debekatuta egoten zen eta. Iluntzean botatzen zuten kordela eta hurrengo egunean jaso. Herrian beste batek ere bazuen txanala eta kanoi-fabrikako presan ibiltzen zen.

4. Txanala garbitzeko lanak

- **Erref:** SOR-029/005
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:05:50. **Bukatu:** 00:09:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Txanala txaluparen antzekoa zen. Ze neurri zituen. Urtean zehar ahal bezala garbitzen zuen txanala, baina urtean behin kanpora atera eta goitik behera garbitu behar zen. Kirrua sartzen zion juntetan pintatu aurretik. Bi puntara ezberdinekin markatzen zen uretan sartzen zen zatia eta kanpokoak. Hamabost bat eguneko lana izaten zen: lijatu, pintatu, gero brea ematen zitzaion, berriz lijatu eta berriz pintatu.

5. Txanala ur-ertzean lotzeko modua

- **Erref:** SOR-029/006
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 00:09:10. **Bukatu:** 00:11:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Txanala Errekaldeko poste bati lotuta edukitzen zuten. Harri handi bat erabiltzen zuten ankla bezala eta gero beste soka batetik etxera lotzen zuten txalupak bazterra ez jotzeko.

6. Txanala uholdeak eraman zuenekoak

- **Erref:** SOR-029/007
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:11:32. **Bukatu:** 00:13:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Uholdeak ziren baten txanala bueltak eman eta eman ikusi zuten. Nola lortu zuten txanala bazterrera eramatea. Txalupa konpondu eta berriz pintatu behar izan zuten. Ordutik aurrera uholdeak zetoze la pentsatzen zutenean txanala lekuz mugitzen zuten.

7. Arrain klase asko Soraluzeko errekan

- **Erref:** SOR-029/008
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:13:50. **Bukatu:** 00:17:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Arrain asko egon da Soraluzeko errekan: loinak, aingirak, barboak... Jaimeren aitak angulak ere hartu omen zituen [Barberoko] presan. Elgoibarren hildako aingirak agertu direla aipatzen dute. Aingirak gogorrak omen dira. Uda sasoian, tailerrak gelditzean aingira asko sartzen omen zen Deba aldetik. Aingiren inguruko kontuak.

8. Arrantzarako teknika: "abusa"

- **Erref:** SOR-029/009
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 00:17:18. **Bukatu:** 00:20:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Arrantzarako teknikak: "abusa". Gaztaina adarrekin arku modukoak egiten zituzten. Gero haiek lotu eta alanbre sarearekin biltzen zituzten. Atzekaldean bi sarrera izaten zituen bata luzea eta beste motzagoa. Ogia jartzen zen barruan arrainak sartzeko. Loinak sartzen ziren normalean eta haien ondoren aingirak haiek jatera.

9. Arrantzarako teknikak: "esparbelarekin", "txingarekin", "kordelarekin".

- **Erref:** SOR-029/010
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:20:58. **Bukatu:** 00:24:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Arrantzarako teknikak: "esparbelarekin" (sare modukoarekin). "Txingarekin" sare bat jartzen zen alderik alde eta urak (presaren arabera) gora edo behera egitean harrapatzen ziren arrainak. "Kordelarekin": kordelean amuak jartzen ziren zintzilik, harri bat lotu puntan eta hura fijo uzten zen. Beste puntan beste harri bat lotu eta urrun botatzen zen. Kordela botata utzi eta hurrengo goizean jasotzen zen.

10. Gilaneko zubian egiten zuten arrantzan kainarekin

- **Erref:** SOR-029/011
- **Iraupena:** 0:04:36. **Hasi:** 00:24:04. **Bukatu:** 00:28:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Herria bera ez zen hain ona arrantzarako, hobeak ziren inguruko gunek eta errekak. "Butrinua", abusaren antzeko arrantzarako sistema zen. Gazte asko kainarekin ibiltzen ziren arrantzan. Gilaneko zubitik bertatik egiten zuten arrantzan. Eibartarrak Maltzagara etortzen ziren loinatara edo Olara bainua hartzera Gizon batek 3-4 txanal jarri zituen eta orduko kobratzen zuen.

11. Arrainak oparitu egiten ziren

- **Erref:** SOR-029/012

- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:28:40. **Bukatu:** 00:29:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Soziedadeetan eta taberna batzuetan arrain-janak egiten ziren. Normalean arrainik ez zen saltzen, oparitu egiten ziren.

12. Botilekin ere egiten zuten arrantzan

- **Erref:** SOR-029/013
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:29:36. **Bukatu:** 00:32:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Ur handia zenean eskirolarekin egiten zuten ezkailutan. Ezkailuak bazterrera joaten ziren ur handiarekin eta uretara sartuta eskirolarekin harrapatzen zituzten. Ur handirik ez zegoenean botilarekin ere ibiltzen ziren. Ezkailutan nola egiten zen botilarekin.

13. Barboek zarata handia ateratzen zuten desoba garaian

- **Erref:** SOR-029/014
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:32:00. **Bukatu:** 00:33:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Barboek udan erruten zuten ur gutxi zegoenean eta izugarrizko zarata ateratzen zuten.

14. Errekako arrain guztiak jaten ziren

- **Erref:** SOR-029/015
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:33:00. **Bukatu:** 00:35:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Errekan harrapatutako arrain guztiak jaten ziren. Errekako arrainak sosoak direla diote. Herrian egon zen mediku bati asko gustatu omen zitzaion barboa.

15. Harrapatutako aingira handiena

- **Erref:** SOR-029/016
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:35:10. **Bukatu:** 00:36:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Jaimeren aitak harrapatu zuen aingirarik handienaren inguruko kontuak. Abusarekin harrapatu zuen eta beldurrez ez zen txanalera igotzen ere ausartu. Ur-ertzero joatean zaku bat eskatu zuen aingira sartzeko.

16. Loina-janak

- **Erref:** SOR-029/017
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:36:32. **Bukatu:** 00:38:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Arrain asko zegoen lehen. Kanpotik ere etortzen ziren batzuetan arraina jatera, baina aurrez abisatuta. Igerian ikasteko kortxo bat lotzen zuten gerriaren bueltan. Igerian zekitenak "txoporaino" joaten ziren eta txopo gainetik uretara saltoka ere ibiltzen ziren.

17. Guardak eta Guardia Zibilek arrantza bijilatzen zuten

- **Erref:** SOR-029/018
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:38:00. **Bukatu:** 00:41:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Guarda egoten zen eta Guardia Zibilak ere egoten ziren zaintzen. Behin Guardia Zibilek Jaimeren aita kuartelera eraman zuten guardaren baimenik ez zuelakoan. Debekatuta zegoen harrarekin arrantzan egitea. Hala ere, guarda eta Guardia Zibilak ez ziren oso zorrotzak izaten.

18. Etxeko leihotik arrantzan

- **Erref:** SOR-029/019
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:41:24. **Bukatu:** 00:44:10

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

<p>Batzuk arto-irinarekin egindako masa erabiltzen zuten zebo moduan kainarekin arrantzatzeko. Arrantzan asko egindako herritarrak. Jaimek etxeke leihotik ere bota izan du kaina arrantzatzeko.</p>

19. "Barboen kapitaina"

- **Erref:** SOR-029/020
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:44:10. **Bukatu:** 00:46:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Barboen artean bat handiagoa egoten zen hori-horia besteen aurretik joaten zena. Eurek "barboen kapitaina" deitzen zioten. Behin lehengusua eta biak etxetik arrantzan ari zirela barbo kapitain bat harrapatu zuten. Haragia ere desberdina omen zuen eta oso goxoa jateko.

20. Bainuak errekan; jaietan kukaña eta ahate-harrapatzea

- **Erref:** SOR-029/021
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:46:24. **Bukatu:** 00:49:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Bainuak ere hartzen ziren errekan orduan. Emakume bakarra ibiltzen zen gizonezkoen artean. Olan igerian ez zekitenak ertzean geratzen ziren eta igerian zekitenak "txoporaino" joaten ziren. Igerian ondo zekiten herritarrak. Jaietan kukaña eta ahate-harrapatzeak ere egiten ziren.

21. Olako eta Maltzagako bainuak

- **Erref:** SOR-029/022
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:49:16. **Bukatu:** 00:52:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Aisia » Kirola » Uretako kirolak

Laburpena:

Olara joaten zen jendea bainatzera normalean, baina eibartar asko Maltzagara etortzen ziren. Bai Maltzagan eta bai Olan ito ere egin izan da jendea. Jende asko egoten zen. Igerian ikasteko kortxo bat lotzen zuten gerriaren bueltan. Igerian zekitenak "txoporaino" joaten ziren eta txopo gainetik uretara saltoka ere ibiltzen ziren. Lesarrineko zubitik ere saltatzen zuten presara.

22. Errepideetan lasai jolasten zuten

- **Erref:** SOR-029/023
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:52:34. **Bukatu:** 00:53:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Olan taberna eta bolatokia zeuden. Jendea pasiran joan eta lasai egoten zen bertan. Lehen ez zegoen ia kotxerik eta lasai ibiltzen ziren bideetan goitiberekin edo futbolekin.

23. Errekarekin lotutako bizimodua

- **Erref:** SOR-029/025
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:55:06. **Bukatu:** 00:56:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Lehen errekarekin lotura handia zuten eta bizipen asko bizi izaten ziren bertan. Errekarekin lotutako jolas eta entretenimendu asko izaten zituzten. Gaur egun, guztiz ezberdina da egoera.

24. Antzerkiak Gabolatzen

- **Erref:** SOR-029/026
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:56:32. **Bukatu:** 00:57:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak

Laburpena:

<p>Gabolatzen mutil kuadrilla batek txabola handi bat egin zuen eta antzerkiak egiten zituzten bertan. Sarrera kobratu egiten zuten, baina, hala ere, joaten zen jendea ikustera. Antzerkia zegoenean pregoia jotzen zuten kaleetan.</p>

25. Dutxarik ez zegoenez errekan garbitzen ziren

- **Erref:** SOR-029/027
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:57:52. **Bukatu:** 00:59:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Astean zehar jendeak berandura arte lan egiten zuen eta asteburutan joaten ziren bainuak hartzera. Dutxarik ez zegoen eta asteko zikinak errekan garbitzen zituzten.

26. Kutsaduraren eraginez galdu ziren arrainak

- **Erref:** SOR-029/028
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:59:08. **Bukatu:** 01:00:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Tailerretako azidoak erreka kutsatzen hasi zirenean galdu ziren errekako arrainak. Azkenengo aingira noiz harrapatu zuen Jaimek. Gaur egun erreka garbia egongo balitz jendeak arrantzan egin bai, baina ez litzatekeela bainatuko uste dute. Lehengo eta oraingo bizimoduaren arteko aldea.

27. Errekatik kanpoko entretenimenduak

- **Erref:** SOR-029/029
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:00:40. **Bukatu:** 01:02:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Umetan denbora gehiena errekan pasatzen zuten, kalean ez zegoelako ezer. Ez zuten gaurko umeez duten aukerarik; treneko bileteekin edo aroekin jolasten zuten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-05-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com